

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm XVIII. Cùm Berchtholdus &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

interesse eius, qui appellat; denique ad esse causam rationabilem appellandi: nam jure ordinario nemini conceditur appellatio, præter eos, inter quos causa acta fuit, cum itaque iste, cuius interest, jure speciali veniat, ostendere debet rationabilem subesse causam, sicut in simili *sup. inc. Quod ad. 15. h. tit.*

Quod si verò vnum ex his desit, quia intra 10. dies is, cuius interest, appellare intermisit, vel causam rationabilem docere non potuit, tum distinguendum, num sciverit, an ignoraret causam agi & sententiam latam esse; si ignoravit, certum est, quod ipsi nullo modo præiudicari debeat, quare sententia executioni mandanda non est, si is in possessione. v. g. subiectionis existat, quia præiudicium ei fieret, si possessio auferretur, id est, Clerici, qui hæctenus obedientiam & fidelitatem Episcopo Ovetensi præstiterunt, nunc Auriensi Episcopo præstare juberentur. *arg. cap. Veniens. 38. juncta gl. verb. utraque pars. de testibus.* Sin autem scivit & tacuit, aut si intra tempus legitimum non appellavit, tunc executio fieri debet, salva tamen proprietatis quæstione, si causam ipsemet in iudicio petitorio deducere velit; nõ enim obstat ei res iudicata, quia, quæ inter alios acta sunt, aliis nocere nõ debent, & hæc est interpretatio *Gl. communiter recepta hic verb. non noceat. Ioan. And. n. 11. Imol. n. 2.* ubi aiunt: quod in hoc casu præiudicium fiat quoad possessorium, non item quoad jus proprietatis, quamvis contrarium doceat hic *Abb. n. 7.* neque quoad possessionem præiudicium fieri oportere, ideòque executionem etiam tali casu differendam esse: sed communis interpretatio aperte colligitur ex textu, quando dicitur: si Episcopus Ovetensis ob causam rationabilem & iutra tempus legitimum appellavit, executionem sententiæ differendam esse, ne Ecclesia eius circa possessionem detrimentum patiatur: alioquin (id est, si non intra legitimum tempus appellatũ sit) executioni mandandam esse sententiam, tamen sine præiudicio Ecclesiæ Ovetensis quo minus ipsa suas rationes & jura postea proponere possit.

Neque mirum videri debet, quod in hæc causa subiectionis executio fiat, cum præiudicio possessionis, partim quia sibi imputare debet possessor, quod causam agi passus est, sententiam ferri, & in rem iudicatam transire, partim quia possessio non nisi indirectè & per consequentiam ei aufertur, eò quod Ecclesia duobus subdita esse non possit, ac proinde dum vni Episcopo obedientiam præstare cogitur, alteri quodammodo subtrahitur.

CAPITVLVM XVIII.

Cùm Berchtholdus &c.

PARAPHRASIS.

Berchtholdus miles pagum suum P. militi hypothecæ nomine obligavit, mortuo P. hæres & nepos eius A. vacante Ecclesiâ eius loci D. Clericum præsentavit, afferens jus patronatũs ad ipsum vnâ cum bonorum universitate transiisse, ea propter Archidiaconus dictum D. ex Episcopi consensu instituit, inducens ipsum in possessionem corporalem, sed & Berchtholdus fundi Dominus Sacerdotem T. Episcopo præsentavit, qui tamen eum non admittit; quapropter dictus T. litem movit D. coram Remensi Episcopo Apostolicæ Sedis Legato, qui illum Iudicibus quibusdam delegavit eâ formâ, vt causam examinaret & instructam ad ipsum remitterent: sed cùm D. Clericus cum attestationibus suis adveniret, T. autem nec per se, nec per Procuratorem ad constitutum ipsi terminum compareret, Archiepiscopus inspectis dicti Clerici attestationibus, eum ab impetitione Sacerdotis judicialiter absoluit, eidem silentium super Ecclesia memorata indicens, postea verò idem T. ad Archiepiscopum iutra breve tempus accedens, justam absentię causam allegavit. Tunc Archiepiscopus Argentino electo Episcopo, & quibusdam aliis per literas mandavit, vt si justam coram eis absentię causam ostenderit, priorem sententiam nullius roboris esse

esse declarent, causamque ipsi definiant, alioquin verò faciant sententiam illam obseruari. Verùm delegati illi Iudices vices suas aliis commiserunt seu subdelegarunt, qui cum testes super illo articulo recepissent, ab eis Clericus D. ad Pontificem appellauit. Porro tametsi T. Sacerdos absentia suæ causam minùs sufficienter in auditorio Papæ probauit, tamen ne opinio veritati præiudicet,

Resp. Diaconum Cardinalem causæ ipsius principalis dedit auditorem, qui cum Papæ omnia retulisset ex tenore sententiæ, perspexit Innoc. III. Archiepiscopum fuisse circumuentum, partim quia in ea continebatur, quòd per attestaciones Clerici sufficienter probatum fuisset supradictum A. in possessione juris patronatùs fuisse, quando eundem Clericum ad Ecclesiam præsentauit, cum tamen per attestaciones illas aliud probatum non sit, nisi quòd B. & A. ratione cuiusdam juris, ob quod ex Ecclesia illa patronis aliquid præstari solet, annuatim 10. solidos acceperint, partim quia in eadem sententia continebatur, quòd dictus T. in probatione defecerit, & tamen ex attestacionibus apparebat intentionem suam ipsum satis probasse: partim quia Archiepiscopus causam non sufficienter instructam recepit, quandoquidem vnus tantum partis attestaciones accepit, quæ parum ad rem faciebant, ea propter Pontifex dictam sententiam retractat, & T. Sacerdoti Ecclesiam adiudicat, quia ex attestacionibus euidenter constitit, ipsum à vero Patrono ad Ecclesiam illam præsentatum fuisse.

SYMMARIUM.

1. Post factam beneficij collationem promissus induci debet in corporalem eius possessionem.
2. Potest tamen possessio beneficij solo verbo fieri in presentia eius, modo nemo alius possideat.
3. Refertur casus in quo etiam in absentia rei possessio eius tradi possit.
4. Cum vniuersitate bonorum v. g. Castro

cum pertinentibus, Creditori concesso in pignus, non transit in eum jus patronatùs.

5. In possessione juris patronatùs non constituitur ex eo, quòd percipiat annuam possessionem, qua patrono dari solet iuxta fundationis tenorem.
6. Postquam sententia in absentia partis lata in rem iudicatam transit, pars adueniens non auditur, nisi legitimam absentia sua causam probauerit, tunc sententia retractari debet.

Not. I. Post factam beneficij collationem prouisus induci debet in corporalem eius possessionem, nam per collationem aut institutionem titulus confertur, non possessio, prout etiam docui in *disp. de electione. g. 114.* Potest tamen possessio beneficij, v. g. Parochiæ solo verbo fieri in presentia eius, dummodò nemo alius in possessione sit. *argumento. l. Quòd meo. 18. §. Si venditorem. ff. de acquirenda possessione.* vbi dicitur: si vicinum mihi fundum venditor in mea turri demonstrat, vacuamque se possessionem tradere dicat, non minus possidere cepi, quàm si pedem sinibus intulisset.

Imò probabile est, quòd etiam in absentia rei possessio eius tradi possit, si hæc tria concurrant. 1. Vt nemo alius in possessione sit. 2. Vt ob impedimentum aliquod v. g. aduersarii vires, ad rem accedi non possit. 3. Vt, qui possessionem ita tradit, rei dominus sit, aut liberam de ea disponendi facultatem obtinens. v. g. collator Ordinarius de beneficio vt dixi in *c. Cum aliquibus. 6. hoc. tit.*

Not. II. Si Iudex causam instructam mittat ad superiorem, potest parti vtrique statuere terminum competentem, intra quem comparere debeant, & vt sufficienter causa instructa censeatur, non vnus, sed vtriusque partis attestaciones consignatæ mitti debent, consentit *s. vlt. de accusacionibus.*

Not. III. Si vniuersitas bonorum. v. g. Ciuitas aut Castrum cum pertinentibus, cuius patronatùs annexum est, in pignus seu hypothecæ nomine creditori detur, non transit in eum jus patronatùs, ita vt suo iure aut

PPP

nomin-

nomine præsentationem facere possit, ita *text. capit. juncta gl. verb. patronus*. Ratio dari debet, quia si jus patronatûs hoc casu transiret ad Creditorem, tunc per accidens seu accessoriè transiret vnà cum ciuitate alienata, seu translata. *argum. c. Ex literis. 7. c. Cùm saculum. 13. de iure patronatûs*. At verò per pignoris constitutionem res tradita non alienatur, aut transfertur quoad dominium vile, cùm creditor fructus pignoris in sortem computare debeat, ideòque eorum percipiendorum jus non habeat. *c. 1. de usuris*. At verò is, cui ad tempus non breue vniuersitas bonorum v. g. castrum cum annexis bonis locatur, is dominium vile acquirere censetur, consequenter alienatio quædam fit, quacum etiam jus patronatûs accessoriè transfertur, vti docui *l. 4. tract. 2. c. 13. n. 21.*

Exinde porrò videtur sequi, si quis per contractum non merè antichrifeos, sed adiecto contractu censuali, aut venditionis cum pacto redimendi ciuitatem. v. g. oppignoratam sibi habeat, ita fructus percipere possit, adeòque dominium vile penes creditorem sit, donec pignus reluatur, iuxta ea, quæ docui *l. 3. tract. 4. de iust. c. 16.* hoc casu jus patronatûs transire ad creditorem, vt proinde ipsi præsentatio, sicuti & alia jura, interim competant, cùm penes ipsum est ciuitatis possessio per modum hypothecæ.

¶ Notand. IV. Ex eo, quòd aliquis pensionem annuam percipit, quæ patrono dari solet iuxta foundationis tenorem *c. Verùm. de conditionibus appositis*. non constituitur in possessione juris patronatûs, ita habetur in textu. Ratio est, quia fieri potest, vt pensionem percipiat non tanquam patronus, sed ex alio titulo, videlicet non suo nomine, sed alieno tanquam ex hypotheca, ideòque pensiones in rationem acceptæ fortis computare debeat, vel quia ipsi pensio fructuum locata, aut donata fuit sine jure ac titulo, in quo fundatur. Nam sic Parochus. v. g. ad aliquot annos, aut vitam suam decimas alicui locare potest, quamuis jus parochiale, cuius ratione decimæ percipiuntur, in alterum transferre haud possit.

Neque his obstat *c. Cùm venisset. 9. de restit. spoliatorum*. vbi significatur, quòd per receptionem pensionis ex Ecclesia possessio eius acquiratur, quia id duntaxat verum est, si alicui pensio debeatur, tanquam jus habenti in Ecclesia, vt apparet ex *cii. cap. Quare & nos fatemur*, si alicui pensio ratione foundationis debita tanquam Patrono soluitur, quòd in possessione juris patronatûs per id constituatur, tamen si fortasse nunquam præsentauerit, neque alium actum patroni proprium exercuerit, nam sicuti in corporalibus rebus ad possessionem totius fundi acquirendam sufficit vnâ eius partem ingredi animo capiendi totum *l. 3. in princip. ff. de acquirenda possessione*. Ita etiam in rebus incorporalibus seu iuribus satis est vnum eorum actum exercere animo capiendi seu possidendi jus integrum *argumento. l. Vna est. 18. ff. de seruitutibus prædiorum Rusticorum*.

Vel dici potest cum *Abbate. hic. n. 87.* ideò creditorem propter pensionis solutionem non fuisse positum in possessione juris patronatûs, quia alius erat in possessione, quem admodum nec colonus alteri soluendo pensionem sine scientia & voluntate domini priuat eum possessione, *argum. l. Quamuis. 46. ff. de acquirenda possessione*. vbi dicitur: tamen si alius animo possidendi ingressus fuerit saltum, tamen priorem possessorem non amittere possessionem, quam diu eam ab altero occupatam ignorat.

¶ Not. V. Si post litis contestationem in absentia alterius partis sententia lata sit, quæ in rem iudicatam post 10. dies transierit, & deinde pars adueniat, audiri amplius non debet, nisi iustam absentiam causam sufficienter demonstrat, hoc verò casu sententia rescindi debet, seu perinde haberi, ac si sententia lata non sit, iuxta *l. Quæsitum. 60. ff. de re iudicata*: Vbi dicitur: si rei iudicatæ tempore alter ex litigatoribus febrem habuit, res non videtur iudicata, sin autem impedimentum iustum sufficienter non probetur, tunc ait *Abb. hic. n. 35.* sententiam non statim retractari, tamen allegantem impedi-

men-

mentum admitti, vt infirmet sententiam, seu agat contra sententiam.

Verum hoc generaliter verum esse non videtur, *arg. c. Ex literis. 4. de in integrum restit.* vbi habetur: quod restitutio contra sententiam, si causa iusta absentiae sufficienter probata non sit, in causa matrimonij concedenda sit, ob specialem favorem eius, qui in aliis causis non ita concedi debet, praeterquam si insuper praesumptio aliqua sit adversus sententiam, vt in casu huius Capituli, quando attestations vnus tantum partis receptae fuerunt, & quaedam in sententia continebantur, quae aliter se habere constabat, ita *gl. hic. verb. minus. Alex. n. 76.*

CAPITVLVM XIX.

In causis &c.

PARAPHRASIS.

Pontifex in decidendis causis Iuris ordinem & aequitatis vigorem exacte obseruare debet, quia caeteri postea Iudices in causis similibus similiter iudicare debent, praeterquam si Pontifex considerata necessitate vel utilitate dispensatiue aliquid decernendum duxit.

SUMMARIVM.

1. Papa in sententiis ferendis Iuris ordinem seruare debet, ex Iuris quidem honestate tantum illum, qui est ex Iure positiuo; ex necessitate autem, qui est ex Iure naturali & gentium.
2. Sententia lata à Principe Ius facit aliis Iudicibus inferioribus, vt ipsi in causis similibus similiter iudicare debeant.
3. Adducuntur limitationes huius doctrinae.
4. Inferioris Iudicis sententia Iudicialis non est in similibus causarum decisione pro lege communi habenda.
5. Ea tamen frequentata in tribumali parit Ius consuetudinarium, seu stylum curiae, verum non semper & saepe non tam facile.

NOt. I. Summus Pontifex in sententiis ferendis Iuris ordinem seruare de-

bet, est tamen distinguendum, quod Iuris ordo partim est ex Iure positiuo, vt quod libellus scriptus offeratur, litis contestatio fiat &c. Et talem ordinem Iuris Princeps seruat ex honestate, non ex necessitate, quia Princeps eiusmodi legibus non est obligatus, cum per plenitudinem potestatis etiam possit super Ius dispensare. Ait *Innoc. III. in cap. Proposuit. 4. de concess. prebend. & Innoc. IV. in c. 1. de litis contest.* ait: quod coram Papa sufficit partium narrationes fieri sine petitione & litis contestatione, quia praesentia Papae supplet has solennitates. *Cap. 1. de transactionibus;* partim vero Iuris ordo est ex Iure naturali ac gentium, vt quod pars citeatur ac defensio eius admittatur (nisi notorium sit, defensionem nullam competere.) *Clem. 2. hoc tit. l. de vnoquoque. 47. ff. de eodem.* Talia enim Princeps tollere non potest, sicuti notat *Gloss. & Bald. in l. vlt. n. 1. C. de legibus,* vbi distinguendo ait: coram Principe requiritur examinatio & ventilatio veritatis, quae est de Iure gentium, vnde licet solennitates legales non teneatur Princeps obseruare, obseruatio tamen Iuris gentium non debet abesse, quia pertinet ad naturalem aequitatem.

Not. II. Sententia lata à Principe Ius facit aliis Iudicibus inferioribus, ita vt ipsi in causis similibus similiter iudicare debeant, sumptum est ex *cit. l. vlt. vbi habetur:* Si Imperator examinata causa & partibus praesentibus sententiam dixerit, omnes Iudices, qui sub imperio sunt, sciant hanc esse legem non solum illi causae, pro qua producta est, sed & omnibus similibus, consentit *l. 1. C. de constit. Principum.* Quod Principi placuit legis habet vigorem.

Excipiendum est 1. Si Princeps dispensatiue aut ex plenitudine potestatis, praeter, aut contra Ius commune iudicauit, ad alios casus similes id extendi non debet, vti hic dicitur, & videri possunt, quae docui *l. 1. tr. 4. cap. 18.*

Excipiendum 2. Si princeps adversus contumacem dixit sententiam, ea Ius inter alios Iudices facere non videtur. *arg. cit. l. vlt. vbi partium praesentia requiritur, & tra-*